

YASHIL

**IQTISODIYOT
va
TARAQQIYOT**

*Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik,
ilmiy, ommabop jurnal*

**"AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR
RIVOJLANTIRISHDA BUXGALTERIYA HISOBI,
IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNING ROLI HAMDA
ISTIQBOLDAGI VAZIFALAR" MAVZUSIDAGI
XALQARO ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA**

MAXSUS SON / №5

BASE **ULRICHSWEB™**
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

 OpenAIRE **OPEN ACCESS**

 **НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU** **INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL**

ROAD **Crossref**

ISSN INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE **Academic
Resource
Index**
ResearchBib

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

2025-yil 17-18 aprel

**SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA
MEDITSINASI, CHORVACHILIK VA
BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI**

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 479 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

1-SEKSIYA: BUXGALTERIYA HISOBI, IQTISODIY TAHLIL VA AUDITNI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	12
SUT YO'NALISHIDAGI QORAMOLCHILIKDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBI VA MAHSULOT TANNARXINI HISOBLASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	13
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Karimov Ikrom, Abduganieva Dildora	
MEHNAT HAQI BO'YICHA MUOMALALARDA XATO, FIRIBGARLIK VA NOQONUNIY AMALLARNI SUD BUXGALTERIYA EKSPERTIZASI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	17
Xasanov Baxodir Akramovich	
G'ALLACHILIK KLASTERINING TASHKILY MEZONLARINI SHAKLLANTIRISH.....	20
Dusmuratov Radjabbay Davlatbaevich, Ilmuratov Shavkat Maxsumovich	
KORXONA TOVAR-MODDIY ZAXIRALARI QADRSIZLANISHI AUDITNING METODOLOGIK ASOSLARI	24
Urazov Komil Baxramovich, To'rayeva Farida Rustamovna	
AGROKLASTERLAR ICHKI SOTISH JARAYONIDA TRANSFERT BAHOLARNI BELGILASH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	28
Eshmuratov Ulug'bek Tashmuratovich	
KONSOLIDASIYALASHGAN MOLIVYVIY HISOBOTLARNI TUZISHNING BUGUNGI KUNDAGI ZARURATI.....	34
Avazov Iloxom Ravshanovich	
MOLIVYVIY HISOBOTNING BARQARORLIK STANDARTLARI	37
Kurbanov Ziyat Niyazovich	
ВВЕДЕНИЯ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ЗАТРАТ В СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ.....	41
Серекбаева Сауле Габитовна, Эшмуратов Улугбек Ташмуратович	
TOVAR-MODDIY QIYMATLIKLAR AUDITINI AUDITNING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	46
Raximova Umida Rabbimovna	
AGROIQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA JORIY AKTIVLAR INVENTARIZATSIYASINI O'TKAZISH VA UNING TAHLILI USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	49
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
INVESTITSYAVIY JOZIBADORLIKNI OSHIRISHDA INVESTITSIYA MUHITI VA UNI SHAKLLANTIRADIGAN OMILLAR.....	51
Abduganiyev Jahongir Behzod o'g'li, Eshmuratov Ulug'bek Tashmuratovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ASOSIY VOSITALAR HISOBINING XUSUSIYATLARI.....	55
A.I.Alikulov, M.Sh.Baxriyev, M.N. Fayzullaev	
G'ALLACHILIK KLASTERLARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING XUSUSIYATLARI VA XORIJ TAJRIBALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	59
Yuldashev Sherali Xaitovich, Xusanov Jaloliddin Xolmamat o'g'li, Tolibov Azamatjon Olimovich	
STRATEGIES FOR ADVANCING THE STANDARDS RELATED TO ACCOUNTING FOR FOREIGN EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS IN UZBEKISTAN	63
Urazov K.B., Umarova Sh.K.	

BUXGALTERIYA HISOBINING XALQARO STANDARTLARI ASOSIDA LOGISTIKA XARAJATLARI HISOBI VA HISOBOTLARINI YURITISHNI TAKOMILLASHTIRISH.....	68
Nasim Boboev, Yorbekova Dilorom Muxammadqulovna, Umidullo Fayzullaev	
ASPECTS OF ACCOUNTING CONFIGURATION AND ORGANIZATION IN MODERN ECONOMIC SETTINGS.....	73
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, Bahodirov Qosimxon Nasimxon o'g'li, Abdixalimov Nodirbek Abdumutal o'g'li	
ФИНАНСОВАЯ ГРАМОТНОСТЬ КЛИЕНТОВ: АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ В БАНКОВСКОЙ ПРАКТИКЕ	77
Нарзиева Гузаль Бахтиёровна	
BARQAROR O'SISH MAQSADLARIGA ERISHISHDA SIRKULAR IQTISODIYOTNING AHAMIYATI VA UNI MOLIYALASHTIRISH MASALALARI.....	81
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
INNOVATSION IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA INVESTITSİYALARNING AHAMIYATI.....	85
Raximova Umida Rabbimovna, Elmurodova Dilnoza Farxodovna, Rasulova Sevinch Shodiyor qizi	
THE ROLE OF INTERNAL AND EXTERNAL AUDIT IN STRENGTHENING CORPORATE GOVERNANCE IN UZBEKISTAN	88
Urazov Komil Bahromovich, Oblokulov Sukhrob Usmon o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA BOSHQARUV HISOBI (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA).....	90
Xamdamova Guljaxon Ablokulovna, Shakaraliyev Avazbek Xasan O'g'li, Daniyurov Xurshid Baxtiyurovich	
АДАПТАЦИЯ ФИНАНСОВОГО УЧЕТА МНОГОПРОФИЛЬНЫХ ФЕРМЕРСКИХ ХОЗЯЙСТВ К МЕЖДУНАРОДНЫМ СТАНДАРТАМ: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ	93
Ёрбекова Дилором Мухаммадқулловна, Асомиддинов Хусан Асомиддин угли, Мамадиёров Хусниддин Хасанович	
QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARIDA INVENTARIZATSIYA NATIJALARI TAHLILINI TAKOMILLASHTIRISH XUSUSIYATLARI.....	97
Ruziyeva Dilafuz Faxriddinovna	
ASALARICHILIK XO'JALIKLARIDA BIZNES JARAYONLARI HISOBINING NORMATIV-HUQUQIY ASOSLARI	100
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
QISHLOQ XO'JALIK KORXONALARIDA ICHKI AUDITNI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	107
Tilabov Shohruh Baxriddin o'g'li	
IQTISODIYOTNI JADAL RIVOJLANTIRISHGA QARATILGAN ISLOHOTLAR SHAROITIDA G'ALLACHILIK KLASTERLARINI TASHKIL ETISHNING ZARURATI, MOHIYATI VA ISTIQBOLLARI.....	111
Yuldashev Sherali Xaitovich, Pardaboyev Asror O'lmas o'g'li	
AGROKLASTERLARDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	115
Abdushukurov Xondamir Botiraliyevich, Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
BANK SEKTORINING DOLZARB MUAMMOLARI VA ULARNI HAL QILISH YO'LLARI.....	120
Narziyeva Guzal Baxtiyurovna, Toshmurodova Dilbar Muzaffar qizi, Zarmaxmatov Nomozjon Boxodir o'g'li	
THE STATUS OF ACCOUNTING TODAY	123
Hamdamova Guljahon Ablokulovna, O'ktamov Nuriddin Abdumalik O'g'li, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo O'g'li	
CHANGES IN THE STRUCTURE OF AGRICULTURE OF UZBEKISTAN AND THEIR ECONOMIC-STATISTICAL ANALYSIS.....	126
Yorbekova Dilorom Muxammadkulovna, Raxmatullayev Abdullajon Murodullo ugli	

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA XALQARO STANDARTLARGA MOSLASHTIRISH.....	130
Raximova Umida Rabbimovna, Abdurahmanova Jasmina Baxtiyorovna	
KORXONALARDA XARAJATLAR HISOBINING ZAMONAVIY USULLARI.....	133
Tilabov Shohruh Baxriddin o‘g‘li	
QISHLOQ XO‘JALIK KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH XARAJATLARI HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH JARAYONLARI.....	137
Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich, Rasulberdiyev G‘ayratjon Sharof o‘g‘li, Xusanov Shohjahon Shavxidin o‘g‘li, Rustamova Dildora Dunyodjon qizi	
BUDJET HISOBINING IQTISODIYOTIMIZDA TUTGAN O‘RNI VA UNING O‘ZIGA XOS JIHATLARI.....	143
Tuxtayev Zafar Mamatkulovich	
XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA ASOSIY VOSITALARNING TASHKILY-USLUBIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI.....	147
Fayzullayev Murodbek Nematullayevich, Alikulov Abdimo‘min Ismatovich	
2-SEKSIYA: INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	151
KAMBAG‘ALLIK MUAMMOSI, UNI BARTARAF ETISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI VA HOZIRGI HOLATI.....	152
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Aslonov Xotamjon Sharifboy o‘g‘li, Esirgapov Diyor Akramovich	
BULUTLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SOLIQ HISOBOTI TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	157
Uralov Baxtiyor Maxmudovich	
“YASHIL IQTISODIYOT” GA O‘TISH ZARURIYATI VA UNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	162
Olmasov Umidjon G‘iyosovich, Salamov Ibroxim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA CHORVACHILIK SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	168
Kudratov Rizo Turdibayevich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	172
Ruziyeva Dilafruz Faxriddinovna	
“OZIQ-OVQAT ISROFI VA U BILAN KURASHISH STRATEGIYALARI”.....	176
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Abduqahhorov Najmiddin Sayfiddin o‘g‘li, Vaslidinov Behruz Vaslidinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AHOLINING IQTISODIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI.....	182
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA AGRAR IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI VA UNING YECHIMLARI.....	185
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov, Ilhom Mamatqulov	
XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI QISHLOQ JOYLARIDA AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH.....	190
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o‘g‘li, Baxriddinov Abubakir Oloviddin o‘g‘li	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA KICHIK BIZNESNING ROLINI OSHIRISH.....	195
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
XIZMAT KO‘RSATISHDA ELEKTRON TIJORATNI SAMARADORLIGINI OSHIRISH.....	199
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Safarova Baxora Aslamovna, Bozorova Beg‘ubor Tolib qizi, Murodqulova Mexrangiz Dilshodovna, Avazboyeva Ruxshona Azizovna	

CHORVACHILIKDA VETERINARIYA XIZMATLARINING IQTISODIY SAMARADORLIKKA TA'SIRI.....	202
Eshanqulov Sirojiddin Xakimovich	
O'ZBEKISTONDA LOGISTIK MARKAZLARNI RIVOJLANTIRISHNING HOLATI VA ISTIQBOLLARI	206
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Tursunaliyev Abdulaziz Shokirjon o'g'li, Toshniyozov Anvarbek Alisher o'g'li	
QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI	211
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Bilolbek Quvonchbek o'g'li Boytemirov	
XIZMATLAR SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING MUHIM OMILLARI	215
Xamdamova Nasiba Ablakulovna, Iymonqulova Mavluda O'rozali qizi, Raxmonberdiyev Sherzod Alisher o'g'li	
ЗАНЯТОСТЬ И СОКРОЩЕНИЕ БЕЗРОБОТИЦЫ В УСЛОВИЯХ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ	219
Назарова М.Ш., Бердикулов Р.А.	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARI SAVDOSINING RIVOJLANISH EVOLYUTSIYASI.....	226
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
“YASHIL IQTISODIYOT”NI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARIDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI	230
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova	
UZUMCHILIK TARMOG'IDA IQTISODIY SAMARADORLIKKA ERISHISHDA SUVDAN TEJAMKORLIK BILAN FOYDALANISHNING IMKONIYATLARI.....	235
Salamov Ibroxim, Jonibekov Faxriddin Bektazarovich	
QISHLOQ HUDUDIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH	239
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna	
BOZOR IQTISODIYOTIDA MULKCHILIK MUNOSABATLARINI AMALGA OSHIRISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	243
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Muqaddas Muxamadaliyevna Xusenova, Dilnurabonu Faruxovna Amrillayeva	
GLOBAL BIZNESDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	247
Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna, Umrzoqov Adxam, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN QO'LLAB-QUVATLASH TIZIMI TAHLILI	251
Kazakova Zulayho Salaxiddinovna, Ibragimov Jahongir Ilhom o'g'li, IbragimovBotir Uktambov o'g'li	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASINING TASHQI SAVDO SIYOSATI.....	257
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev	
THE SOCIO-ECONOMIC IMPORTANCE OF ACCELERATED DEVELOPMENT OF THE SERVICE SECTOR IN A MODERN MARKET ECONOMY	262
Khamdamova Nasiba Ablakulovna, Rasulberdiyev G'ayratjon Sharof o'g'li, Ro'zmatov Feruzbek Inoyat o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” TAMOYILLARINI AMALGA OSHIRISHDAGI ASOSIY VAZIFALAR	265
Xudoyberdiyev.U.X., Xudoyberdiyeva Marifat Umarovna	
YOSHLAR ORASIDA KICHIK BIZNES SOHASINI RIVOJLANTIRISH.....	268
Ulmasova Oygul Baxtiyorovna, Ollonazarova Mavlyuda Shixnazar qizi	
O'TISH DAVRIDAGI IQTISODIYOTDA KICHIK KORXONALARNING LOGISTIKA TIZIMI	273
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Islomjon Jamshedovich Jamshedov	
GLOBAL ISISH SABABLARI VA UNING IQTISODIY OQIBATLARI.....	278
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Boyjigitov Kamronbekmirzo Sobirjon o'g'li, Mirzabayev Shoxruhjon Orzumurodovich, Saidmurodov Sardor Mirsalohovich	
SERVIS XIZMATI KO'RSATISHDA CHO'L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARNI QAYTA ISHLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	282
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o'g'li	

AGROTURIZMNING YASHIL IQTISODIYOTDAGI O‘RNI VA AHAMIYATI: O‘ZBEKISTON UCHUN XORIJIY TAJRIBA ASOSIDA TAKLIFLAR.....	287
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o‘g‘li, Yuldoshev Husniddin To‘lqin o‘g‘li, Eshmuradov Ulug‘bek Tashmuratovich	
“YASHIL” IQTISODIYOTGA O‘TISH ORQALI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISH YO‘NALISHLARI	293
Kudratov Rizo Turdibayevich	
PARRANDA TUXUMINI YETISHTIRISHDA EKOLOGIK MUHITNING IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHGA TA‘SIRI.....	297
Vaslidinov Bexruz Vaslidinovich, Salamov Ibrohim, Nurmanov Sherzod Xujayarovich	
TIJORAT BANKLARIDA INTELLEKTUAL MULKDAN FOYDALANISH XUSUSIYATLARI.....	302
Farhod Mahmudovich Tirkashev, Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev, Inomjon Rustam o‘g‘li Xo‘jaqulov	
CHO‘L-YAYLOV CHORVACHILIGI MAHSULOTLARI SOTISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH VA TARMOQNI MODERINIZATSIYALASH	308
Nurmanov Sherzod Xujayarovich, Hotamov Adhamjon Asqarjon o‘g‘li	
IQTISODIY TENGSIZLIK VA U BILAN KURASHISH USULLARI.....	313
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Mahammadahliyev Muhammadkarim, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o‘g‘li, Jumayev Azamat Uchqun o‘g‘li	
“YASHIL” IQTISODIYOT VA UNING O‘ZBEKISTONDA BANDLIKKA TA‘SIRI.....	316
Nazarova M.Sh., Berdiqulov R.A.	
SAMARQAND VILOYATIDA AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	322
Jo‘raqul Rahmiddin o‘g‘li Yaxshiliqo, Farhod Mahmudovich Tirkashev	
O‘ZBEKISTONDA “YASHIL”IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH, RIVOJLANTIRISH VAZIFALARI VA BOSQICHLARI	327
Maryam Sharipovna Nazarova, Farhod Mahmudovich Tirkashev, Azimjon Baxodirov Ilhom Mamatqulov, Ilhom Mamatqulov	
QISHLOQDA YASHOVCHI AYOLLAR – MEHNAT RESURSLARINING ISHSIZLIK MASALALARI	332
Murtazayev Olim, Murtazayev Akbarxon Olimovich	
XXI-ASRDA SHAKLLANGAN YANGI IQTISODIYOTLAR TARKIBIDA KREATIV IQTISODIYOT PRINSIPLARI VA TURLARINING NAZARIY MASALALARI.....	336
Mamayunus Pardayev, Obid Pardayev	
ISHSIZLIKNING ZAMONAVIY SHAKLLARI VA BANDLIKNI OSHIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLAR.....	340
Navruzbek Azimjonovich Rajabov, Safarova Bahora Aslamovna	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASINING YANGI TALABLAR DOIRASIDA TAKOMILLASHUVI	344
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Babanazarova Sevara Abdunazarovna	
YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KAMBAG‘ALLIKNI QISQARTIRISH MUHIM VA DOLZARB MASALALARDAN BIRIDIR	348
Mirzayev Qulmamat Djonuzokovich, Mirzayev A	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA AGROTURIZM SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI VA ISTIQBOLLARI.....	352
Ergashboyev Minghojiddin Jasurbek o‘g‘li, Kudratov Rizo Turdibayevich	
XO‘JALIK YURITUVCHI SubyektLARDA INSON RESURSLARINI BAHOLASH VA TAHLILIGA NAZARIY YONDASHUVLAR	358
Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusova, Babanazarova Sevara Abdunazarovna, Mamayunusov Temur Olimovich	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA EKOLOGIK TA'LIM VA UNI RIVOJLANTIRISH CHORA-TADBIRLARI.....	362
Ochilova Mohigul Toshtemir qizi, Abduzoirov Sarvarbek Sanjar o'g'li, Solayev Sanjar Hamdam o'g'li	
MEHNAT BOZORI TRANSFORMATSIYASIDA ZAMONAVIY TALABLARDAN KELIB CHIQADIGAN YONDOSHUVLAR.....	365
Pardayev Mamayunus Qarshibayevich, Pardayeva Ozoda Mamayunusovna, Mamayunusov Temur Olimovich	
3-SEKSIYA: QISHLOQ XO'JALIGINI RAQAMLASHTIRISH: KELAJAK TEXNOLOGIYALARI.....	369
ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА: ТЕХНОЛОГИИ БУДУЩЕГО.....	370
Muxamediyeva Dilnoz Tulkuynovna, Saфарова Лола Улмасовна	
IQTISODIY-MATEMATIK MODELLASHTIRISH: MEVA-SABZAVOTCHILIK KLASSTERLARI EKIN MAYDONLARINI TAKOMILLASHTIRISH	374
Urdushev Xamrakul, Sirojiddin Eshanqulov	
BOG'DORCHILIK TARMOG'INING HOLATI VA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARINING EKONOMETRIK TAHLILI	379
Akbarov Husan O'zbekxonovich, Urdushev Xamrakul, Jalilov Shoxrux Zafar o'g'li	
EMOTIONAL INTELLIGENCE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: IMPORTANCE, DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION	383
Koshkaldal Iryna, Celms Armands, Gurskiene Virginija, Dombrovska Olena	
О МЕТОДИКЕ ОБУЧЕНИЯ УЧАЩИХСЯ РЕШЕНИЮ МАТЕМАТИЧЕСКИХ ГОЛОВЛОМОК НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ	386
Aktamova Vasila Ukatamovna, Ahtamova Z.U., Muradova Mexribon Sobirovna	
FIZIKA FANINING O'ZBEKISTON AGRAR IQTISODIYOTIDAGI DOLZARB MUAMMOLARINI HAL ETISHDAGI POTENTIALI.....	393
R. Berdiyev, U. E. Nurimov, B. U. Amonov	
FIZIKA FANINI INTERNET TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANIB O'QITISH	397
Raximov O., Mamatkulov	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARIDA ISHLAB CHIQRISHNI TASHKIL ETISHDA KO'P OMILLI OPTIMALLASHTIRISH USULLARI.....	401
Mavlyanov Majid Tuychievich	
AYRIM IQTISODIY MASALALARNI YECHISHDA TAQRIBIY SONLARNING AHAMIYATI.....	406
Otoboyeva Aziza Shakirovna, Bozorboyev Komiljon Shuxrat o'g'li, Eshdavlratov Samandar Otabek o'g'li, G'aniyev Anvar Maqsud o'g'li	
ПРИМЕНЕНИЕ КОМПЛЕКСНЫХ ЧИСЕЛ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ГЕОМЕТРИИ	410
Aktamova Vasila Ukatamovna, Ahtamova Umida Ukatamovna, Mayramaliyeva Dilbar Eldorovna	
MEVA VA SABZOVOTLARNI FIZIKAVIY USULDA QAYTA ISHLASH TEXNALOGIYASI.....	417
N.Mamatkulov., M.Raxmatov., R.Berdiyev	
BEGONA O'TLAR VA ZARARKUNANDALARGA QARSHI KURASHDA ROBOTOTEXNIKA	421
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Usanov Yoqub Dilmurod o'g'li	
AQLLI SUG'ORISH TIZIMLARI YORDAMIDA SUV RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	425
Sulaymonov Mirobid Abdulkolichovich	
SMART TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI SOTISH: BLOCKCHAIN TEXNOLOGIYASINING QO'LLANILISHI	342
Aktamova Vasila Ukatamovna	

RAQAMLI TAHLIL YORDAMIDA O‘SIMLIKLAR UCHUN OPTIMAL O‘SISH SHAROITLARINI YARATISH	436
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna, Jumayev Azamat Uchqun o‘g‘li, Hamdullayev Jamoliddin Feruzxon o‘g‘li	
QISHLOQ XO‘JALIGIDA RAQAMLI TEXNALOGIYALARDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI	440
N.Mamatkulov, R.Aminov	
UY HAYVONLARINI RO‘YXATDAN O‘TKAZISHNING ZAMONAVIY USULLARI VA ULARNING QISHLOQ XO‘JALIGIDAGI IJTIMOYIY VA IQTISODIY AHAMIYATI	443
Sulaymonov Mirobiddin Abdulolikhovich, Usanov Rashid Sharofovich	
ISSIQXONALARNING REAL VAQT REJIMIDA BOSHQARUV MONITORING TIZIMINI ISHLAB CHIQUISH, NAZORAT QILISH VA OPTIMALLASHTIRISH.....	448
Otoboyeva Aziza Shakirovna	
RAQAMLASHTIRISH VA EKOLOGIK INNOVATSIYALAR ORQALI O‘ZBEKISTON QISHLOQ XO‘JALIGIDA YASHIL IQTISODIYOTNI JORIY ETISH.....	454
Usanov Rashid Sharofovich	
ZARARKUNANDALAR TARQALISHINI BASHORAT QILISHDA SUN‘IY INTELLEKT MODELLARI.	458
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich, Otoboyeva Aziza Shakirovna	
QISHLOQ XO‘JALIGI YERLARINI GEOMETRIK MODELLASHTIRISHNI AMALGA OSHIRISHNING AMALIY YONDASHUVI.....	462
Xaknazarova Xurshidabonu Kenjayevna	
FLUTTER ASOSIDAGI O‘SIMLIKLARNI TANISH VA SOG‘LOMLIGINI TAHLIL QILISH	467
Ravshanov Sanjar Tolibjonovich	
FERMERLAR UCHUN MOBIL ILOVALAR: AXBOROT, TAHLIL VA MASLAHATLAR.....	471
Aktamova Vasila Uktamovna, Axtamova Umida Uktamovna	
IOT VA AI INTEGRATSIYASI ORQALI SUVNI TEJASH.....	475
Raxmatullayeva Nozima Shodiqulovna	

TIJORAT BANKLARIDA INTELLEKTUAL MULKDAN FOYDALANISH XUSUSIYATLARI

Farhod Mahmudovich Tirkashev

Sharof Rashidov nomidagi SamDU mustaqil-tadqiqotchisi,
SamDVMCHBU Iqtisodiyot fakulteti assistenti
ORCID 0009-0005-2339-6225
ftirkashev21@gmail.com

Sherzod Mexriddinovich Raxmatullayev

Iqtisodiyot fakulteti Iqtisodiyot yo'nalishi 4-bosqich talabasi.

Inomjon Rustam o'g'li Xo'jaqulov

Iqtisodiyot fakulteti Iqtisodiyot yo'nalishi 4-bosqich talabasi

Annotatsiya: Tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanish moliyaviy tashkilotlarning raqobatbardoshligini oshirish va innovatsiyalarni joriy etish uchun muhim omildir. Banklar o'z faoliyatlarida intellektual mulk, jumladan, patentlar, mualliflik huquqlari, tijorat sirlari va brendlarni samarali boshqarish orqali yangi xizmatlar va mahsulotlar yaratish imkoniyatiga ega. Shuningdek, intellektual mulkni himoya qilish va huquqiy aspektlar, banklar uchun innovatsion yechimlar yaratishda intellektual mulkning o'rni yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: tijorat banklari, intellektual mulk, innovatsiyalar, patentlar, mualliflik huquqlari, tijorat sirlari, brendlar, raqobatbardoshlik, huquqiy himoya, iqtisodiy samaradorlik.

Abstract: The use of intellectual property in commercial banks is a crucial factor in enhancing the competitiveness of financial institutions and promoting innovation. Banks can develop new services and products by effectively managing intellectual property, including patents, copyrights, trade secrets, and brands. The article also highlights the importance of protecting intellectual property and discusses its legal aspects, as well as the role intellectual property plays in the creation of innovative solutions for banks.

Key words: commercial banks, intellectual property, innovation, patents, copyrights, trade secrets, brands, competitiveness, legal protection, economic efficiency.

Аннотация: Использование интеллектуальной собственности в коммерческих банках является важным фактором повышения конкурентоспособности финансовых учреждений и внедрения инноваций. Банки получают возможность создавать новые услуги и продукты за счёт эффективного управления интеллектуальной собственностью, включая патенты, авторские права, коммерческие тайны и бренды. В статье также рассматриваются вопросы защиты интеллектуальной собственности и её правовые аспекты, а также раскрывается роль интеллектуальной собственности в разработке инновационных решений для банков.

Ключевые слова: коммерческие банки, интеллектуальная собственность, инновации, патенты, авторские права, коммерческие тайны, бренды, конкурентоспособность, правовая защита, экономическая эффективность.

KIRISH

Intellektual mulkni boshqarish va undan foydalanish jamiyatning iqtisodiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi, chunki u yangi texnologiyalar, innovatsiyalar va san'atni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlaydi. Shuningdek, intellektual mulkni boshqarish zamonaviy tijorat banklari faoliyatida muhim o'rin tutadi.

Tijorat banklarining intellektual mulkdan foydalanishi ko'plab jihatlarni o'z ichiga oladi. Banklar o'z xizmatlarini yaxshilash va raqobatbardoshligini oshirish uchun yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish, hamda intellektual mulkni moliyalashtirish orqali innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash imkoniyatiga ega. Intellektual mulk, xususan, patentlar, brendlar, dasturiy ta'minot va savdo sirlarini himoya qilish tijorat banklari uchun nafaqat muhim huquqiy resurs, balki moliyaviy imkoniyatlar yaratadi.

Mazkur mavzuning ahamiyati tijorat banklari tomonidan intellektual mulkdan samarali foydalanishning nafaqat moliyaviy natijalar, balki ilg'or texnologiyalarni qo'llash, yangi xizmatlar yaratish va innovatsion

jarayonlarni rivojlantirishga olib kelishi bilan bog'liqdir. Shu nuqtai nazardan, intellektual mulkni tijorat banklarida samarali boshqarish va undan foydalanish ularning biznes-modellari va raqobatbardoshligini yaxshilashda muhim omil hisoblanadi.

Ushbu maqolada tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanishning asosiy xususiyatlari, uning samarali boshqarilishi va moliyaviy hamda texnologik rivojlanishdagi o'rni haqida batafsil tahlil qilinadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARXI

Tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanish sohasidagi ilmiy tadqiqotlar, asosan, moliya, iqtisodiyot va huquq sohalaridagi yangi tendensiyalar va texnologiyalarning bank xizmatlariga ta'sirini o'rganishga qaratilgan. Ushbu adabiyotlar sharxi nafaqat intellektual mulkning iqtisodiy qiymatini, balki uning tijorat banklarining rivojlanishidagi o'rni va ahamiyatini ham yoritishga harakat qiladi. Xorijiy olimlardan Chesbrough, H. W., Teece, D. J., Koller, G., Broderick, L., Lerner, J., Tirole, J.; mahalliy olimlardan M. Nazarov, I. Yuldashev, Sh. Abdullayevlar o'z asarlarida tijorat banklari va boshqa korporatsiyalar uchun innovatsiyalarni rivojlantirishda intellektual mulkning qanday rol o'ynashi kerakligini tushuntiradilar. Ular tijorat banklarining texnologiyalarni o'z ichiga olgan yangi mahsulotlar yaratish jarayonida ochiq innovatsiyalarni qanday qo'llashlari mumkinligini ko'rsatadi. Banklar va boshqa kompaniyalar uchun intellektual mulkdan foydalanishning nafaqat muhofazasi, balki innovatsion jarayonlarga kiritilishi kerakligini ta'kidlaydi.

Tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanish xususiyatlari borasida xorijiy va mahalliy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar bir-birini to'ldiradi va bu sohadagi bilimlarni kengaytiradi. Xorijiy adabiyotlarda intellektual mulkni boshqarish va tijoratlashtirishning global iqtisodiyotdagi o'rni, yangi texnologiyalar va innovatsiyalarni qo'llashning ahamiyati ko'rsatib o'tilgan bo'lsa, mahalliy tadqiqotlar O'zbekiston banklaridagi muayyan amaliy holatlar va masalalarga e'tibor qaratadi. Ularning natijalari, bank tizimida intellektual mulkni boshqarish va undan samarali foydalanishning nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy rivojlanishga ham ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolani yozish jarayonida ma'lumotlarni to'plash, ularni guruhlash, analiz va sintez usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanish zamonaviy bank xizmatlari va moliya bozorining globallasuvi sharoitida yanada muhim ahamiyat kasb etmoqda. Banklar uchun intellektual mulkni samarali boshqarish va undan foydalanish, nafaqat iqtisodiy muvaffaqiyatlarga erishish, balki yangi xizmatlar yaratish va raqobatbardoshlikni oshirishda ham katta o'rin tutadi. Ushbu tahlilda tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanishning asosiy xususiyatlari, uning banklarning innovatsion rivojlanishiga ta'siri, shu jumladan muammolar va imkoniyatlar haqida batafsil yoritiladi.

Banklar yangi texnologiyalarni ishlab chiqishda, masalan, moliyaviy texnologiyalar, mobil ilovalar, raqamli to'lov tizimlari kabi sohalarda patentlar olishadi. Patentlar banklarga raqobatdan ajralib turish, texnologik innovatsiyalarni joriy etishda yuridik himoya ta'minlash imkonini beradi. Tijorat banklari o'zlarining savdo markalarini va brendlarni himoya qilish orqali bozorga o'z xizmatlarini tanitishda muvaffaqiyatga erishadilar. Brendni samarali boshqarish va uni kengaytirish, mijozlar bazasini oshirish va sodiqligini ta'minlashda muhim o'rin tutadi. Banklar o'zlarining ichki tizimlari, mobil ilovalari yoki veb-platformalarini yaratish orqali dasturiy ta'minot ishlab chiqaradilar va uni patentlash yoki litsenziyalash orqali iqtisodiy foyda olishadi.

Tijorat banklarining intellektual mulkdan foydalanishdagi asosiy xususiyatlari quyidagi omillar bilan bog'liq:

Banklar o'z xizmatlarini takomillashtirish, yangi texnologiyalarni rivojlantirish va moliyaviy xizmatlar bozorida yangiliklar kiritish uchun intellektual mulkdan faol foydalanadilar. Masalan, yangi to'lov tizimlari, mobil banking, raqamli valyutalar va boshqa innovatsion xizmatlar banklarning raqobatbardoshligini oshiradi.

Ko'plab tijorat banklari intellektual mulkni rivojlantirish va qo'llashda boshqa texnologik kompaniyalar bilan hamkorlik qilishadi. Bu hamkorliklar orqali yangi texnologiyalarni yaratish, ularni tezroq joriy etish va yanada samarali ishlash imkoniyatini yaratadi. Banklar o'zlarining intellektual mulklarini litsenziyalash orqali daromad olishadi. Litsenziya shartnomalari banklarga texnologiyalarni sotish yoki ijaraga berish orqali yangi daromad manbalarini yaratish imkonini beradi. Tijorat banklarida intellektual mulkdan samarali foydalanish bir qator iqtisodiy va moliyaviy afzalliklar yaratadi. Banklar innovatsion xizmatlar yaratishda va ularni bozorda joriy etishda intellektual mulkdan foydalanish orqali raqobatbardosh ustunlikka ega bo'lishadi. Masalan, banklar o'zlarining brendlarni tanitish va mijozlar sodiqligini oshirish uchun intellektual mulkni muvaffaqiyatli boshqarishlari kerak. Intellektual mulk, ayniqsa texnologik patentlar va dasturiy ta'minot, banklar uchun yangi investitsiya imkoniyatlarini yaratadi. Banklar o'zlarining intellektual mulklarini sotish yoki litsenziyalash

orqali o'zgaralar tomonidan sarmoya jalb qilishlari mumkin. Banklar intellektual mulkni himoya qilish orqali o'z faoliyatlarida xavfsizlikni ta'minlaydilar. Masalan, dasturiy ta'minotlarni himoya qilish orqali banklar o'zlarining mijozlarining ma'lumotlarini va moliyaviy operatsiyalarini himoya qilishadi. Biroq, tijorat banklarida intellektual mulkdan samarali foydalanishda ba'zi muammolar va qiyinchiliklar mavjud.

Intellektual mulkni himoya qilishda yuridik tizimlarning notekisligi va intellektual mulk huquqlarini buzish holatlari banklar uchun muammo bo'lishi mumkin. Ba'zi davlatlarda intellektual mulkni himoya qilish bo'yicha qonunchilik zaif bo'lishi mumkin, bu esa banklarning yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish jarayonlarini qiyinlashtiradi. Intellektual mulkning texnologik aspektlari tez o'zgarishi mumkin. Yangi texnologiyalarni yaratishda banklar uchun zamonaviy texnologiyalarga moslashish va o'zlarining intellektual mulklarini yangilash zarurati yuzaga keladi. Bu jarayon ko'pincha yuqori xarajatlar va vaqtni talab qiladi. Innovatsiyalarni joriy etishda banklar yangi raqobatchilar bilan yuzma-yuz kelishlari mumkin. Raqobatbardosh muhitda intellektual mulkni boshqarish va undan foydalanish banklarning muvaffaqiyatini ta'minlashda to'siq bo'lishi mumkin, ayniqsa yangi texnologiyalar va xizmatlar bozoriga kirishda.

Intellektual mulkdan foydalanish orqali banklar yangi va zamonaviy xizmatlar yaratishadi, bu esa bank xizmatlarining sifatini oshirish va yangi mijozlar jalb qilish imkonini yaratadi. Banklar intellektual mulkni samarali boshqarish orqali o'zlarining bozor pozitsiyalarini mustahkamlashadi. Bu raqobatni yengish va bozorning yetakchi o'rniga chiqishga yordam beradi. Intellektual mulkdan foydalanish banklar uchun moliyaviy barqarorlikni ta'minlaydi, ayniqsa litsenziya va patentlar orqali qo'shimcha daromad olish mumkin. Kelajakda tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanishning ko'proq rivojlanishi kutilmoqda. Texnologik innovatsiyalar, fintech tizimlarining rivojlanishi va raqamli transformatsiya jarayonlari banklar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Shuningdek, davlatlar o'rtasida intellektual mulkni himoya qilish va tartibga solish bo'yicha hamkorliklarni kuchaytirish zarurati ortadi.

1-Jadval. Tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanish xususiyatlari.

Asosiy xususiyatlar	Tavsif	Muammolar	Iqtisodiy ta'siri	Kelajkdagi tendensiyalar
Texnologiyalar va patentlar	Tijorat banklari o'zlarining innovatsion texnologiyalarini patentlashadi, masalan, moliyaviy texnologiyalar (fintech).	Texnologiyalarni yangilash va patentlar olishda yuqori xarajatlar.	Innovatsiyalarni joriy etish, raqobatbardoshlikni oshirish va yangi xizmatlar yaratish imkoniyati.	Fintech tizimlarining rivojlanishi, raqamli to'lov tizimlarining kengayishi.
Savdo markalari va brendlar	Banklar o'z brendlarini va savdo markalarini himoya qilishadi, shuningdek, yangi brendlar yaratishda intellektual mulkdan foydalanadilar.	Brendni samarali boshqarish va yangi brendlarni yaratish jarayonida muvaffaqiyatsizliklar.	Mijozlar sodiqligini oshirish, bozor ulushini kengaytirish.	Brendni global miqyosda rivojlantirish va xalqaro bozorlarga chiqish.
Dasturiy ta'minot	Banklar o'zlarining dasturiy ta'minotlarini yaratish va litsenziyalash orqali intellektual mulkni boshqarishadi.	Dasturiy ta'minotning himoya qilinmasligi va uning xavfsizligi muammolari.	Dasturiy ta'minotdan foydalanish orqali raqamli xizmatlarni takomillashtirish va yangi foyda manbalarini yaratish.	Yangi dasturiy yechimlar va raqamli transformatsiya jarayonlarining tezlashishi.
Litsenziyalash	Banklar intellektual mulkni litsenziyalash orqali qo'shimcha daromad olishadi.	Litsenziya shartnomalarini tartibga solishdagi huquqiy qiyinchiliklar.	Litsenziyalash orqali passiv daromad olish, texnologiyalarni kengaytirish.	Yangi litsenziya bozorlarining paydo bo'lishi va xalqaro litsenziyalash imkoniyatlari.
Innovatsion xizmatlar yaratish	Banklar yangi mahsulotlar va xizmatlarni yaratishda intellektual mulkdan foydalanishadi.	Innovatsion xizmatlarni joriy etishdagi moliyaviy xavf va muvofiqlikni ta'minlashdagi qiyinchiliklar.	Banklar uchun yangi xizmatlar yaratish va mijozlar talabiga moslashish.	Raqamli bank xizmatlari va avtomatlashtirilgan tizimlar kengayishi.

Asosiy xususiyatlar	Tavsif	Muammolar	Iqtisodiy ta'siri	Kelajakdagi tendensiyalar
Savdo sirlarini himoya qilish	Banklar o'zlarining tijorat sirlarini himoya qilishadi (masalan, maxfiy ma'lumotlar va operatsion tizimlar).	Tijorat sirlarini yo'qotish yoki o'g'irlanishi holatlari, huquqiy himoya etishdagi muammolar.	Bankning raqobatbardoshligini oshirish, texnologik yutuqlarga erishish.	Kiberxavfsizlik va maxfiylikka oid yangi standartlarning joriy etilishi.
Huquqiy va qonunchilik masalalari	Intellectual mulkni himoya qilishdagi qonunchilik va huquqiy bazani takomillashtirish.	Huquqiy tizimdagi kamchiliklar va xalqaro muammolar.	Huquqiy himoya orqali biznesning barqarorligini ta'minlash.	Intellectual mulk huquqlarini xalqaro miqyosda birlashtirish va mustahkamlash.
Texnologik hamkorliklar	Banklar texnologik kompaniyalar bilan hamkorlik qilib, yangi xizmatlar va mahsulotlar yaratadilar.	Hamkorliklar o'rtasidagi shartnoma va kelishuvlarda kelib chiqadigan nizolar.	Yangi xizmatlarni tezroq joriy etish, hamkorlik orqali yangi imkoniyatlar yaratish.	Yangi fintech hamkorliklari va texnologik integratsiya jarayonlari.
Raqobatdagi xatarlar	Innovatsion texnologiyalarni joriy etishda yangi raqobatchilarning paydo bo'lishi.	Texnologik raqobat va tez o'zgaruvchan bozor sharoitida muvaffaqiyatsizliklar.	Bozor ulushini kengaytirish va yangi raqobatchilar bilan kurashishda ustunlikni qo'lga kiritish.	Yangi raqobatchilar va texnologiyalarning doimiy yangilanishi.

Ushbu jadval tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanishning turli xususiyatlari, ularning iqtisodiy ta'siri va yuzaga keladigan muammolarni aniq va tizimli tarzda yoritib beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanish ularning innovatsion rivojlanishida va raqobatbardoshligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Banklar intellektual mulkni samarali boshqarish orqali yangi xizmatlar yaratish, mijozlar sodiqligini oshirish, texnologik yutuqlarni joriy etish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash imkoniyatiga ega bo'lishadi. Innovatsion xizmatlar, masalan, mobil banking, raqamli to'lov tizimlari va fintech texnologiyalari banklar uchun raqobatbardosh ustunlik yaratishda asosiy omil hisoblanadi.

Biroq, banklar intellektual mulkni boshqarish va undan samarali foydalanishda ba'zi muammolarga duch kelishi mumkin, jumladan: huquqiy va qonunchilik masalalari, texnologik tezkor o'zgarishlar, raqobatdagi xatarlar, intellektual mulkni himoya qilishdagi qiyinchiliklar. Tijorat banklari o'zlarining intellektual mulkini samarali boshqarish uchun maxsus strategiya ishlab chiqishlari kerak. Bu strategiya bankning texnologik rivojlanishiga, xizmatlarni soddalashtirishga va raqobatni yengishga qaratilgan bo'lishi zarur.

Banklar uchun intellektual mulkni himoya qilishda mavjud qonunchilik tizimini mustahkamlash muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, xalqaro intellektual mulk huquqlarini birlashtirish va kelishilgan qonunchilik bazasini joriy etish banklar uchun zarur bo'ladi.

Banklar yangi texnologiyalarni ishlab chiqishda va ularni amaliyotda qo'llashda katta diqqatni jamlashlari kerak. Fintech, blokcheyn, kriptoalyutalar va raqamli xizmatlar kabi sohalarda innovatsiyalarni joriy etish nafaqat yangi xizmatlar yaratish, balki bozor ulushini kengaytirish imkonini beradi.

Banklar o'z xodimlarini va mijozlarini intellektual mulkni himoya qilish va undan foydalanishning ahamiyati haqida xabardor qilishlari kerak. Bu jarayon bank ichidagi madaniyatni shakllantirishga va mijozlar bilan ishonchli munosabatlarni o'rnatishga yordam beradi.

Intellectual mulkni rivojlantirish va yangi texnologiyalarni joriy etish uchun banklar boshqa texnologik kompaniyalar bilan hamkorlik qilishlari kerak. Bu, o'z navbatida, yangi imkoniyatlar yaratadi va banklarning global raqobatbardoshligini oshiradi.

Banklar o'zlarining intellektual mulklarini va mijozlar ma'lumotlarini himoya qilishda kiberxavfsizlikka alohida e'tibor qaratishlari lozim. Texnologiyalarni rivojlantirish jarayonida xavfsizlikni ta'minlash uchun ilg'or xavfsizlik tizimlarini joriy etish zarur.

Banklar o'zlarining texnologiyalarini va dasturiy ta'minotlarini litsenziyalash orqali qo'shimcha daromad olish imkoniyatlarini yaratishlari kerak. Bu nafaqat daromad olish, balki banklarning nomini global miqyosda tanitish uchun ham foydali bo'ladi.

Tijorat banklarida intellektual mulkdan foydalanish, yangi texnologiyalarni yaratish va amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi. Banklar intellektual mulkni samarali boshqarish va undan to'liq foydalanish orqali bozor ulushini kengaytirish, raqobatni yengish va yangi xizmatlarni joriy etishda katta muvaffaqiyatlarga erishishlari mumkin.

Shuningdek, banklar uchun huquqiy himoya, texnologik yangiliklar va kiberxavfsizlik kabi muammolarni hal qilishda o'zaro hamkorlik va innovatsiyalarni rivojlantirish zarur. Yangi imkoniyatlar yaratish uchun banklar intellektual mulkni litsenziyalash va yangi texnologiyalarni yaratish orqali moliyaviy muvaffaqiyatlarga erishishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Intellektual mulk ob'yektlarini muhofaza qilish tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4965-sonli Qarori. – T.: 2024-yil 22-yanvar.
2. Intellektual mulk: Darslik. /O. Oqyulov, N.E. Gafurova .T.: "TDYU" 2020. -585 b.
3. Tirkashev, F. (2023). Intellektual mulkni boshqarish jarayonlarni o'rganishning nazariy muammolari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 1(11-12).
4. Tirkashev, F., & Musurmonov, N. (2024). Global iqtisodiy rivojlanish sharoitida yashil iqtisodiyot muammolari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
5. Tirkashev, F., & Toshpulatova, K. (2024). "Yashil" iqtisodiyot: konsepsiyaning shakllanishi va asosiy kategoriyalari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
6. Tirkashev, F., & Zarmaxmatov, N. (2024). Raqamli iqtisodiyotning zamonamizdagi bugungi o'rni. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
7. Tirkashev, F., & Xo'jaqulov, I. (2024). Jahon iqtisodiyoti va xalqaro savdo munosabatlari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
8. Tirkashev, F., & Raxmatullayev, S. (2024). Davlat-xususiy sherikchiligini rivojlantirishda klasterlarning ahamiyati. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
9. Xamdamova, N., Tirkashev, F., Sayfullayev, A., & Erkinov, S. (2024). Chorvachilikning mamlakat iqtisodiyotidagi ahamiyati va uning rivojlanishi. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
10. Tirkashev, F., & Asomiddinov, H. (2024). Mahalliy soliqlar va mahalliy yig'implarning iqtisodiy mohiyati. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
11. Tirkashev, F., & Isaxonov, S. (2024). Qishloq xo'jaligini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 2(1).
12. Tirkashev, F., & Asomiddinov, H. (2024). Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 1(1).
13. Tirkashev, F. M. (2025). INTELLEKTUAL MULK TOIFASINI TAVSIFLASH. SCIENTIFIC APPROACH TO THE MODERN EDUCATION SYSTEM, 3(32), 92-98.
14. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Tirkashev, F. M. (2025, January). "TURIZM SOHASINI JAMIYATGA TADQIQ QILISHNING KONTSEPTUAL ASOSLARI". In INTERNATIONAL SCIENTIFIC RESEARCH CONFERENCE (Vol. 3, No. 30, pp. 242-250).
15. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Tirkashev, F. M. (2024). AGROTURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING XALQARO AMALIYOTI. JOURNAL OF INNOVATIONS IN SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL RESEARCH, 7(12), 70-77.
16. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). "TURIZM SOHASI KLASTERLASHUVI SHAROITIDA INFRATUZILMANING SAMARALI RIVOJLANISHI UCHUN USTUVOR VAZIFALARNI BELGILASH". INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION, 3(35), 15-23.
17. Tirkashev, F. M., & Asomiddin o'g'li, A. H. (2025). MOLIYAVIY RESURSLARNI BOSHQARISHDA INTELLEKTUAL MULKNING AHAMIYATI. MODERN PROBLEMS IN EDUCATION AND THEIR SCIENTIFIC SOLUTIONS, 1(4), 421-427.
18. Rahmiddin o'g, Y. J. R., & Mahmudovich, T. F. (2024). O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI. TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR, 1(1), 116-124.
19. Mahmudovich, T. F. O'ZBEKISTONDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA ULARNI HAL ETISH YO'LLARI. "TOP IZLANUVCHI-2025" ILMIY VA IJODIY ISHLAR TANLOVI, 116.
20. Tirkashev, F. M., & Abduvaliyev, A. U. (2025). Intellektual mulkning ishlab chiqarishdagi ahamiyati. *Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot*, (2025/3), 524–581.
21. Tirkashev, F. M., & Jamshidov, I. J. (2025). Teoretiko-pravovaya xarakteristika ekonomicheskikh otnosheniy. *Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot*, (2025/3), 313–317.
22. Tirkashev, F. M. (2025). Barqaror iqtisodiy o'sish va xizmatlar sohasini jadal rivojlantirishda intellektual mulkning asosiy muammolari va ularni hal etish yo'llari. *Xizmatlar sohasini strategik rivojlantirish orqali hududlarda barqaror iqtisodiy o'sish va aholi farovonligini oshirish imkoniyatlari* (pp. 219–221). Samarqand: Samarqand iqtisodiyot va servis instituti matbaa bo'limi.
23. Yaxshiliqov, J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). Agroturizmni rivojlantirishda yashil iqtisodiyotning o'rni. *Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish yo'llari: Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari* (pp. 146–149). Khwarezm publication MCHJ.

24. Yaxshiliqov, J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). Causes, economic essence and forms of the emergence of agrarian tourism. *Manuscripts on the Pedagogical Research: Values and Modernity*, 2(1), 1–9.
25. Yaxshiliqov, J. R., & Tirkashev, F. M. (2025). Turizm sohasi klasterlashuvi sharoitida infratuzilmaning samarali rivojlanishi uchun ustuvor vazifalarni belgilash. In *Innovative Developments and Research in Education: A Collection of Scientific Works of the International Scientific Online Conference (23rd January, 2025)* (Part 35, pp. 25–33). Ottawa, Canada: CESS.
26. Tirkashev, F. M., & Turdiyev, A. A. (2024). Tashkilotlarning kapital tarkibini shakllantirishga ta'sir qiluvchi intellektual omillar. *International Journal of Education, Social Science & Humanities*, 1064–1073. Finland: Academic Research Science Publishers.
27. Lex.uz.
28. Stat.uz.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. maxsus son / № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
